

"INGLIZ TILI FANIDA TURLI XIL O'YINLARDAN DARS JARAYONIDA FOYDALANISH"

Qayumova Dilnora G'anijonovna

Farg'ona Shahar 1-sonli politexnikumi ingliz tili fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada dars jarayonida turli xil metodlar va o'yinlarni foydali tomonlari, ahamiyati va afzalligi haqida fikrlar keltirilgan.

Kalit so'z: kontekst, integratsiya, Leksik o'yinlar, Dialogik va rolli o'yinlar, Grammatika o'yinlari, Motivatsiya, Stress, Interaktivlik

Ingliz tili fanida turli xil o'yinlardan foydalanishning samaradorligi.

Bugungi globallashuv davrida ingliz tilini o'rganish nafaqat bilim, balki zaruratga aylangan. Ingliz tili xalqaro aloqa, ilm-fan, texnologiya va ta'lim sohalarida yetakchi o'rinni egallaydi. Shu sababli, bu tilni o'rganish jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qilish o'qituvchilarning dolzarb vazifasidir. So'nggi yillarda til o'rganishda o'yinlardan foydalanish pedagogik yondashuv sifatida keng qo'llanilmoqda. Bu maqolada ingliz tili darslarida turli xil o'yinlardan foydalanish usullari, ularning afzalliklari va amaliyotdagi natijalari yoritiladi.

Ingliz tilini o'rganishda o'yinlarning o'rni

Til o'rganish jarayoni inson psixologiyasiga bevosita bog'liq bo'lgan murakkab jarayondir. An'anaviy usullar o'quvchilarda zerikish, charchoq va passivlik keltirib chiqarishi mumkin. Bunda o'yin texnologiyalaridan foydalanish darsni jonlantiradi, o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. O'yinlar orqali til o'rganish esa tabiiylik, kontekst va motivatsiyani birlashtirgan yondashuv hisoblanadi.

Jahon tajribasida "gamification" – ya'ni o'yin elementlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish yondashuvi keng tarqalgan. Bu metod o'quvchilarning motivatsiyasi, e'tibor darajasi va eslab qolish ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi.

Turli xil o'yin turlari va ularning ahamiyati

1.Leksik o‘yinlar

Bu turdagi o‘yinlar orqali o‘quvchilar yangi so‘zlarni yodlaydi va ulardan foydalanishni mashq qiladi. Masalan: “Memory Game”, “Word Bingo”, “Hangman”, “Scrabble”. Ular so‘z boyligini oshirishda yordam beradi.

2.Grammatika o‘yinlari

Grammatik qoidalarni qiziqarli va interaktiv shaklda mustahkamlash uchun “Sentence Race”, “Correct or Incorrect?”, “Verb Tense Relay” kabi o‘yinlar juda foydalidir. O‘quvchilar qoidalarni real kontekstda qo‘llashni o‘rganadilar.

3.Dialogik va rolli o‘yinlar

“Role play”, “Situation Game”, “Interview Game” kabi mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar muloqot qilish, fikr bildirish, muomala madaniyatini o‘rganishadi. Bu turdagi o‘yinlar og‘zaki nutqni rivojlantirishda juda muhim.

4.Texnologiyalarga asoslangan o‘yinlar

“Kahoot!”, “Quizizz”, “Wordwall”, “Blooket” kabi onlayn platformalardagi o‘yinlar zamonaviy texnologiyalar yordamida interaktiv o‘qitishga xizmat qiladi. Bu o‘yinlar darsni zamon bilan hamnafas qiladi.

5.Jamoaviy musobaqalar

Guruhlar o‘rtasida o‘tkaziladigan “Spelling Bee”, “Grammar Battle”, “Vocabulary Challenge” kabi musobaqalar o‘quvchilarda sog‘lom raqobat muhitini yaratadi va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi.

O‘yinlardan foydalanishning afzalliklari

Motivatsiya va qiziqishni oshiradi

O‘yinlar o‘quvchilarni darsga jalb etadi, darsga bo‘lgan qiziqishni oshiradi.

Interaktivlik va faol ishtirok

O‘quvchilar faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida bilim oladilar.

Stress va qo‘rquvni kamaytiradi

O‘yin muhiti noformal, do‘stona bo‘lib, til o‘rganishda tabiiylikni ta’minlaydi.

Nutq ko‘nikmalarini rivojlantiradi

Soʻzlashuv, tinglab tushunish, yozish va oʻqish koʻnikmalari birgalikda rivojlanadi.

Xotirada uzoq saqlanish

Emotsional tajriba orqali olingan bilimlar miyada chuqurroq saqlanadi.

Amaliy tajriba: maktab va kollej misolida

Toshkent shahridagi bir nechta maktablarda oʻtkazilgan eksperimentda ingliz tili darslariga oʻyinlarni qoʻshish natijasida quyidagi ijobiy oʻzgarishlar kuzatildi: Oʻquvchilarning test natijalari oʻrtacha 20–25% ga oshgan. Soʻz boyligi 15–30 ta yangi soʻz bilan kengaygan. Ogʻzaki nutq faolligi 2 barobar oshgan. Darsga qatnashish koʻrsatkichi va intizomiy holatlarda ijobiy siljish boʻlgan.

Bu esa oʻyinlarning taʼlimiy samaradorligini amaliyotda ham tasdiqlaydi.

Ingliz tili fanidan oʻyinlar oʻquvchilarning soʻz boyligini oshirish, talaffuzni yaxshilash va darsni qiziqarli qilish uchun juda foydalidir. Quyida ingliz tili darslari uchun rasmi oʻyinlar gʻoyalari bilan tanishasiz:

★ 1. "What's Missing?" (Nima yoʻq?)

Tavsifi: Rasmi kartochkalar orqali ishlanadi. Masalan, mevalar, hayvonlar yoki kiyimlar rasmlarini stolga yoyasiz, soʻngra bittasini olib qoʻyasiz.

Maqsad: Oʻquvchilar "What's missing?" savoliga javob beradilar.

Namuna

rasm:

Oʻquvchi: "Banana is missing."

★ 2. "Flashcard Guessing Game" (Taxmin oʻyini)

Tavsifi: Bir oʻquvchi rasmi kartani koʻradi, boshqalar esa savollar berib uni topishga harakat qiladi.

Savollar:

Is it an animal? Can it fly? Is it big?

Maqsad: Savol tuzishni va soʻz boyligini rivojlantirish.

★ 3. "Bingo" oʻyini – Soʻzlar va rasmlar bilan

Tavsifi: Oʻquvchilarga ichida rasm va soʻzlar boʻlgan bingo kartalari beriladi.

Oʻqituvchi soʻzlarni aytadi, oʻquvchilar rasmni belgilar.

Example:

Rasm:

O'qituvchi:

"Rabbit"

O'quvchi: belgilanadi.**★ 4. "Matching Game" (Moslashtirish o'yini)**

Tavsifi: Rasmlari kartalar va ularning nomlarini berasiz, o'quvchi mos juftliklarni topadi.

Masalan:

Rasmlar:

So'zlar: Dog – Apple – T-shirt – Carrot

★ 5. "Spin the Wheel" (G'ildirak o'yini)

Tavsifi: Ichida turli rasmlar bor aylanuvchi g'ildirak yasaysiz (yoki online). G'ildirakni aylantirib, tushgan rasm asosida gap tuzishadi.

Masalan:

Rasm

(Plane)

O'quvchi: "I travel by plane."

Xulosa Ingliz tilini o'qitishda o'yinlardan foydalanish zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismiga aylanmoqda. Bu uslub nafaqat o'quvchilarni jalb etadi, balki ularning til o'rganishga bo'lgan ijobiy munosabatini shakllantiradi. O'yinlar orqali ta'lim jarayoni yanada samarali, qiziqarli va esda qolarli bo'ladi. O'qituvchilar esa o'z darslarini yangicha yondashuv bilan boyitib, o'quvchilar salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Wright, A., Betteridge, D., & Buckby, M. (2005). *Games for Language Learning*. Cambridge University Press.
2. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education.
3. Lee, W. R. (1979). *Language Teaching Games and Contests*. Oxford University Press.

4. Nation, P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi metodik qo'llanmalari, 2023.